

(15)

Van:

Verzonden: donderdag 5 juli 2007 17:01

Aan:

Onderwerp: Re: Verheffing humane Q-koorts

Beste

volgende week moet er een mogelijkheid zijn te vinden.

Met vriendelijke groet,

Specialist in Streefdominant Health Care

GD

Postbus 9, 7400 AA Deventer

----- Original Message -----

From:

To:

Cc:

Sent: Thursday, July 05, 2007 2:44 PM

Subject: Verheffing humane Q-koorts

Beste

Vanaf maart zijn er bij het RIVM negen humane Q-koorts bekend geworden. Gemiddeld zien we in Nederland zo'n 12 patiënten per jaar. Hier zou dus sprake kunnen zijn van een uitbraak. De meeste gevallen deden zich overigens in Brabant voor. Daarnaast lijkt er een cluster in Bennisbroek te zijn, in minder dan een jaar de tijd zijn hier 4 patiënten geweest. Ik ben van mening dat we deze verheffing grondig en zorgvuldig moeten onderzoeken. Ik heb dan ook de suggestie gedaan een werkgroep in te stellen om hier werk van te maken. In die werkgroep zullen het LCI, GGD en VWA plus en epidemiologe van het RIVM vertegenwoordigd zijn. In die werkgroep kunnen we jouw expertise niet missen. Vandaar, dat ik je verzoek er zitting in te nemen. Liefst zou ik willen dat de groep al volgende week bijeenkomt. Om voor continuïteit tijdens de vakantieperiode te zorgen (ik ga woensdag a.s. op vakantie) heb ik het LCI verzocht de coördinatie op zich te nemen. Uitnodigingen voor de eerste bijeenkomst zullen dan ook door het LCI worden verzonden. Omdat het kortdag is, zal ik zo brutaal zijn jouw e-mail adres aan het LCI door te geven zonder jouw reactie af te wachten. Ik hoop dat je daarmee uit de voeten kunt.

Groet,

Voedsel en Waren Autoriteit

Directie Toezicht

Postbus 19506

2500 CM Den Haag

Telefoon

Fax /

-

www.vwa.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by

05-07-2007 01:42

To

cc

bcc

Subject RE: uitslag monsters zorgboerderij

History: This message has been forwarded

Beste

Zoals je weet hebben we van dezelfde dieren van de zorgboerderij "Amarant", waarvan het RIVM monsters heeft ontvangen voor onderzoek op Coxiella Brunetti, serologie-bloed naar de GD-Deventer en CIDC-Lelystad gestuurd. Ook beide instituten hebben gemeld dat ze geen Coxiella Brunetti hebben aangetoond; de resultaten van de drie instituten zijn dus gelijk. De infectiebron voor de humane patiënt ligt waarschijnlijk niet bij deze dieren.

De zorgboerderij had ik al van de serologie-uitslag op de hoogte gebracht. Ze hebben nu een zorg minder.

De gegevens zullen gebundeld worden.

Vriendelijke groeten,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:

Verzonden: 02 juli 2007 11:57

Aan:

CC:

Onderwerp: uitslag monsters zorgboerderij

Beste

bijgaande is de uitslag van de dieren van zorgboerderij . Zoals afgesproken hebben we gekeken naar bloed, vaginale swabs en melk. In deze monsters konden we geen Coxella burnetii aantonen. Konden anderen zoals de GD wel wat vinden? Dat is voor ons nuttige informatie voor de validatie van onze methode.

Als er nog vragen zijn, hoor ik dat graag!

Met vriendelijke groet,

(See attached file: Bijlage 1. Overzicht monsters zorgboerderij Amarant 11 juni 2007.xls) (See attached file: experiment BBD07-04.doc)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you

00
00
00
00
00
00
00

are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

RAPPORT BEDRIJFSBEZOEK

Datum bezoek : 24-07-2007
Naam veehouder :
Adres veehouder :
UBN :
Behandeld door :
Voor informatie :
DAP/Dierenarts :

@vwa.nl

REDEN BEDRIJFSBEZOEK

Op verzoek van drs. het bedrijf bezocht i.v.m. Q Fever. In de regio is bij personen de diagnose Q Fever gesteld. Op het bedrijf van s in april 2007 bij verworpen vruchten de diagnose Q Fever gesteld.

BEVINDINGEN

- Melkgeitenbedrijf met ongeveer melkgevende geiten en lammeren in opfok.
- Alle melk wordt geleverd aan een melkfabriek (geen eigen verwerking).
- Het gezin van de veehouder met kinderen is niet ziek geweest. Een van de medewerkers is eind april 1 dag ziek geweest, een stageloper heeft enkele dagen hoge koorts gehad. De dierenarts, die normaal op het bedrijf komt, heeft ongeveer in die periode (onduidelijk wanneer dit precies is geweest) een week een hevige longontsteking gehad. Voor zover bekend is bij geen van deze 3 personen nader onderzoek gedaan naar Q Fever.
- De veehouder en zijn gezin drinken geen rauwe melk. Ze gebruiken soms geitenmelk voor het bakken van pannenkoeken. Een van de medewerkers, die niet ziek is geweest, drinkt wel rauwe melk. Besproken dat de kiem via de melk wordt uitgescheiden en het advies is om de melk voor gebruik te koken (of pasteuriseren).
- In de periode met veel verwerpers werden er extra hygiënische maatregelen genomen, o.a. aparte bedrijfskleding bij elk van de stallen. Ook mochten in die periode geen kinderen komen spelen op het bedrijf.
- In 2006 zijn er geen verhoogde percentages abortus geweest.
- In 2007 waren er 2 aflammerperiodes. Er zijn geen geiten gesponsd. Alleen de jongere geiten (die aflammerden voor 1^e, 2^e en 3^e keer) hebben afgelammerd, de rest is doorgemolken. De eerste aflammerperiode begon in februari, de andere zou ongeveer half mei moeten beginnen. Het aantal geiten dat in die perioden moest aflammeren was respectievelijk ongeveer en . De eerste aflammerperiode is zonder grote problemen verlopen.
- De tweede aflammerperiode is wel met grote problemen gepaard gegaan. Begin april werden lammeren te vroeg geboren. Deze lammeren waren bij geboorte al dood of slap, en gingen daarna snel dood. Deze problemen traden alleen op bij geiten, die voor 2^e of 3^e keer aflammerden. Dus niet bij de jongste geiten. Binnen enkele dagen na het begin van de aflammerproblemen zijn lammeren en nageboorten naar GD gegaan voor sectie. Daarbij is door middel van immunohistochemische kleuring van de nageboorte de diagnose Q Fever gesteld. Lammeren die later werden geboren, bleven meestal wel in leven, maar hadden longklachten. De uitval was bij deze lammeren groter dan normaal. In totaal hebben ongeveer geiten gelammerd met doodgeboren of slappe lammeren, of met lammeren met longklachten.
- De nageboorten worden alle verzameld en gedeponerd in een gekoelde destructieton. Deze wordt in het aflammerseizoen tenminste 1x per week leeggemaakt door Rendac.
- Tijdens de laatste 2 maanden hebben er nog een paar jonge geiten gelammerd met dode of slappe lammeren.
- De geiten, die aborteerden, zijn zelf niet ziek geweest. De melkproductie is normaal gestart.
- Dit jaar is ook de opfok van de lammeren niet zonder problemen verlopen. Er zijn teveel longklachten geweest en er was teveel uitval. Ook op dit moment zijn er nog lammeren met

versnelde, pompende ademhaling. Mogelijk heeft de slechte start (veel longklachten meteen na de geboorte) van een behoorlijk deel van de lammeren hier een belangrijke rol bij gespeeld. Tijdens de rondgang over het bedrijf is gesproken over het klimaat in de stal van de jongste lammeren. Het rook er namelijk niet fris. Daarbij is gesproken over het ventilatiesysteem. De lucht van de stal met de jongste lammeren wordt in een andere stal geblazen. Dit is niet ideaal. Geadviseerd is om de stal door een klimaatsdeskundige te laten beoordelen. Daarnaast geadviseerd om de slechtste lammeren uit de grote groepen te halen, en er een aparte groep van te maken en deze in overleg met de dierenarts te behandelen.

- Alleen de jongste lammeren staan op een soort roosters, de melkgevende geiten staan in een potstal.
- In eerste helft van april is de vaste mest uitgereden naar een aantal percelen in de regio. Na het uitrijden van de mest, is deze ondergeploegd.
- De bokken op het bedrijf zijn niet ziek geweest. Eenmaal per 2 jaar worden bokken van een ander bedrijf aangevoerd (laatste keer van bedrijf uit N-Nederland).
- Vorig jaar zijn geiten aangevoerd.
- De personen, die in de stal komen (met bedrijfskleding), zijn de dierenarts en de voerforlichter. De tankmelkchauffeur loopt soms ook een eindje de stal in, echter zonder bedrijfskleding.
- De voeding bestaat uit kuilgras, maïs, krachtvoer en krijt. De jongste geiten krijgen ook nog extra mineralen.
- Stro is aangevoerd uit Groot-Brittannië. In het stro werden direct na aanvoer muizen gevonden.
- Ratten of muizen zijn geen echt probleem op het bedrijf, er zijn soms wel grote aantallen duiven buiten de stal (soms enkele in de stal)
- Het drinkwater wordt opgepompt van 106 meter diepte. Het water is volgens de eigenaar gecontroleerd en geschikt bevonden.
- Er is een normale algemene hygiëne op het bedrijf.
- Er is, voor zover bekend bij de aanwezigen bij dit bedrijfsbezoek, geen informatie bekend over de Q Fever status van andere bedrijven met runderen, schapen en/of geiten in of directe omgeving.
- heeft toegezegd dat hij wil medewerken aan eventueel vervolgonderzoek naar Q Fever, mits dit hem geen grote rekeningen bezorgt.

Indien u hierover nog vragen heeft of als de klachten aanhouden, laat het me dan even weten. Succes!

Met vriendelijke groeten,

dierenarts afd. herkauwersgezondheidszorg
GD

GD
GD
GD
GD
GD

Van: ..
Verzonden: dinsdag 7 augustus 2007 22:55
Aan:
CC:
Onderwerp: Q fever geiten: data-analyse en bedrijfsbezoeken

Van .. begreep ik dat er op basis van onderstaande "over de duim" raming budget is.
Graag een formele bevestiging richting GD, per mail of schriftelijk, dan kan ik binnen de GD aan de gang.

vr gr

sectormanager GD.

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: ..
Verzonden: woensdag 1 augustus 2007 14:19
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Q fever geiten

het maakt 04/05 en 06/07 in elk geval niet 1 op 1 vergelijkbaar

Lepto stukje (rund) komt er aan.

over de duim bedrag: geen offerte dus
bedrijfsbezoeken zoals gisteren besproken door een (GD) dierenarts: uurtarief is € 133,
ook de andere uren voor het gemak met dit tarief berekend

bezoek aan de geiten bedrijven met Q fever + databewerking
ik reken met 6 uur per bezoek (liggen kris kras over vrij groot gebied) 13 x 6 uur = 78 uur
voorbereiding: opstellen vragenlijst, plannen, telefonisch contact veehouder en dap, etc totaal 2 dagen = 16 uur
databewerking: geen idee wat en hoeveel, eerst maar eens 1 week ?? 40 uur
rapportage 2 dagen = 16 uur
totaal 150 uur x 133 = € 19950, komen nog wat KM kosten bij

een en ander op basis van nacalculatie.
het is belangrijk zo exact mogelijk de dataanalyse vragen te formuleren , anders is er zo maar veel meer dan een week mee gemoeid.

vr gr

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: ..
Verzonden: woensdag 1 augustus 2007 09:46
Aan:
Onderwerp: RE: Q fever geiten

Dank voor snelle respons! Denk dat dat misschien niet de hele maar dan toch een deel van een verklaring kan zijn van de discrepantie tussen 2004/2005 en 2006/2007.

Terzijde (gisteren vergeten te vragen) heb jij nog tijd om een kort stukje te schrijven over de bewaking/beheersing van Leptospira hardjo + data U/m eind 2006 (voor de Engelstalige zoonoserapportage 2006); tot op heden hebben we alleen een kort exemplarisch stuk over L. ballum bij geïmporteerde muizen; wel leuk irt. patient, maar wb. lepto ook een beetje 'te dun'.
Hoor het graag.

Ga intussen bij .. polsen voor een budget: kun je daarvoor 'over de duim' een bedrag noemen voor 13 bedrijfsbezoeken + werkzaamheden opstellen vragenlijst + plotten van data, zoals geïstereerd afgesproken; dat geeft wat houvast voor overleg me!
Hoor dat tevens graag.
Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: ..
Verzonden: woensdag 1 augustus 2007 9:28
Aan:
CC: \ ..
Onderwerp: Q fever geiten

ik zou nog natrekken in hoeverre verschillen tussen de jaren begin 2000 en 2006/2007 zijn te verklaren.

in 2005 is de immunohistochemie operationeel geworden voor de routine diagnostiek bij verwerpers.
cijfers 2006 en 2007 zijn dus "echte" cijfers
in 2005 is teruggekregen naar materiaal dat nog "over" was : 2005 en eerder geeft dus geen vergelijkbare afspiegeling.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt verzocht de afzender hiervan in kennis te stellen.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, please notify the sender immediately.

Van:
Verzonden: vrijdag 10 augustus 2007 8:48
Aan:
Onderwerp: FW: brief dierenartsen en meer

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:]
 Verzonden: dinsdag 7 augustus 2007 21:34
 Aan: i
 Onderwerp: FW: brief dierenartsen en meer

Ik zoek de brief aan de practici er nog bij

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: @vwa.nl]
 Verzonden: woensdag 25 juli 2007 17:57
 Aan:
 CC: q-koorts2007@rivm.nl; .
 Onderwerp: RE: brief dierenartsen en meer

Dag ,
vragen zijn er om te worden beantwoord.

op jouw eerste vraag mbt bezoek aan veehouder in Herpen, kan ik bevestigend antwoorden. Ja dat is is gebeurd maar ik heb nog geen terugkoppeling ontvangen. ik ben met je eens dat zaken gemeld zouden moeten worden aan LCI, als het daardwerkelijk ongeplande acties zijn. in dit geval is het aangekondigd afgelopen maandag tijdens OMT. Helaas zag ik het niet terug in de concept verslage die voorbij kwamen. dus heb ik daar voortdurend mijn commentaar aan toegevoegd dat dit wel een actie was. vandaar ook dat ik dit niet nogmaal weer apart meld bij LCI overigens is het bezoek gebracht door GD, VWA en eigen diereanrts veehouder tezamen.

jouw andere vragen moeten natuurlijk ook beantwoord worden , maar aangezien hier een meer belangrijke rol voor directie T&C van de VWA is weggelegd overleg ik graag eerst met (hoofdinspecteur VDD bij VWA) alvorens te antwoorden. probleemhebber VWA vind ik overigens geen onlogische conclusie

vriendelijke groeten

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [mailto: @rivm.nl]
 Verzonden: woensdag 25 juli 2007 17:14
 Aan:
 CC: q-koorts2007@rivm.nl; .
 Onderwerp: RE: brief dierenartsen en meer

Hallo en ,

Die ondertekening daar zat ik ook nog even mee, ik dacht te ondertekenen namens GD, VWA en CIb. Hij gaat nu eerst naar landbouw ter goedkeuring. Het zou kunnen dat zij willen ondertekenen. Het is de bedoeling dat de brief alleen naar de dierenartsen in Brabant gaat (in analogie met de artsen). En ik heb net in het responsteam afgesproken dat ik (of . . .) die ook naar de GGD HvB stuur, zodat zij hem naar de andere GGD-en in de omgeving kunnen sturen.

Iets anders, van de GGD begreep ik dat de VWA gisteren dat bedrijf in Herpen bezocht heeft? Komt daar een verslag van oid? Het zou fijn zijn als dat soort acties ook even bij LCI gemeld worden, dan blijft er goed overzicht wie wat doet.

Verder is het nog steeds de bedoeling, zoals in het OMT besloten was, dat er gericht onderzoek op die bekend besmette bedrijven gedaan gaat worden, opdat de epidemiologie ook humaan beter begrepen kan worden. Verder was het idee om dat onderzoek uit te breiden naar (een steekproef van) andere geiten en schapenbedrijven in de regio, om de situatie beter in kaart te brengen. Ik begreep dat dat ook na de BAO nog steeds de bedoeling is, alleen de uitgebreidheid ervan staat nog niet helemaal vast. Met vragenlijsten op de probleembedrijven beginnen is eigenlijk wel het minimale dat nodig is, op de vrij korte termijn. Er zijn hier wel epidemiologen die mee kunnen denken over de vragenlijst, misschien dat er ook bij de GD epidemiologen zijn die daar tijd voor kunnen vrij maken.

Zoals altijd dringt zich natuurlijk al snel de vraag op: wie is probleemhouder van dit geheel? Ik denk eigenlijk de VWA (of is dat te eenvoudig gedacht?), maar het moet in ieder geval helder worden.

Ik stel voor om op de korte termijn met in ieder geval VWA, GD en mensen van hier bij elkaar te zitten om in ieder geval een bedrijfsenquête voor de probleembedrijven op te stellen. Ik denk dat het goed is als ook een lokale practicus (bv , maar die is met vakantie, uit praktijk ' heeft ook een aantal geitenbedrijven onder haar hoede) er bij betrokken wordt (zij hebben bovendien ook een geitendierenartsen intervisieclubje, het is daarmee gemakkelijk de juiste betrokken dierenartsen te betrekken). Het is overigens ook over omgevingsbemonstering gegaan, dat wordt ook wel wenselijk geacht. Daarbij komt ook meteen het financiële probleem om de hoek kijken, tevens weet ik niet wie dat moet doen. De GD (hebben jullie iets voor omgevingsmonsters lopen?), hier kan in ieder geval ondersteund worden want hier loopt een pcr voor omgevingsmonsters (contactpersoon

Veel vragen....

Hartelijke groet,

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

20

Van:

Verzonden: vrijdag 10 augustus 2007 8:49

Aan:

Onderwerp: FW: Q fever

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted]@gddeventer.com]

Verzonden: dinsdag 7 augustus 2007 22:45

Aan:

CC: I

Onderwerp: Q fever

Hallo

zoals eerder aangekondigd komt er een stukje dataanalyse Q fever aan. VWA is bezig hier budget hiervoor vrij te maken. mondeling wel groen licht, maar moet nog op schrift/per mail worden bevestigd

doel:

"match" tussen geitenbedrijven met Q fever en de Q fever gevallen bij de mens. met als algemeen doel om vast te stellen of er verband tussen de klinische gevallen op de geitenbedrijven en de gerapporteerde gevallen bij de mens zijn. (beide zijn onvolledig, in ieder geval in de zin van onderrapportage) voor dit doel wordt ook nog nadere informatie bij de bedrijven gevraagd (vragenlijst is/wordt) opgesteld. en zijn er ook veel gegevens bij de humane patienten verzameld.

de exacte vragen moeten aan de hand van de vragenlijsten en beschikbare antwoorden nog worden geformuleerd,

klein deelvraagje is of het prevalentieonderzoek Q fever rond 2006 ook een verheffing in Brabant laat zien, eerste indruk is meen ik van niet (oost/west/noord/zuid ongeveer gelijk ?)

in verband met de wet bescherming persoonsgegevens moeten en mogen de uitkomsten en resultaten van de analyse niet herleidbaar zijn tot individuele gegevens.

De benodigde 1 op 1 verbanden kunnen dus alleen onder strikte en zorgvuldige geheimhouding worden verwerkt, net zoals we dat voor de data analyse voor onze andere opdrachtgevers doen.

Afgesproken is dat dit werk binnen jouw dataanalyse unit van de GD te doen waarbij epidemiologe, vanuit het RIVM betrokken zal worden.

[redacted] is ook nauw betrokken bij het opstellen van de vragenlijst (en let, hoop ik, ook op de verwerkbaarheid daarvan !)

vr gr

Van: @gddeventer.com]

Verzonden: dinsdag 14 augustus 2007 22:30

Aan:

CC:

Onderwerp: Q fever

Bijlagen: Doc1.doc

Beste en

Bijgaand document is een compilatie van de aanbevelingen die aan de begeleidingscie monitor rund en de DKR zijn gedaan.

Deze had ik vanmorgen ook naar / gestuurd.

Zoals je waarschijnlijk wel weet heeft PZ de literatuur studie en de kennisvergaring in Frankrijk en Duitsland gefinancierd. Deze rapportage is ook in de begeleidingscie geweest. In Frankrijk hebben we ook o.a. kennis genomen van het AFSA rapport inzake Q fever en de ontwikkeling van een certificatie. Het AFSA rapport is geschreven nalv de grote uitbraak Chamonix.

In NL zijn verder o.a. de volgende veterinaire activiteiten:

Een prevalentiestudie op melkveebedrijven (rund, serologisch) is uitgevoerd in 2006 als onderdeel van de specifieke monitoring, gerapporteerd en besproken in de begeleidingscie monitoring, prevalentie hoger dan verwacht.

Dit najaar is er, in het kader van dezelfde specifieke monitor rund, afgesproken een prevalentieonderzoek op melkveebedrijven dmv een PCR te doen.

PZ/DKR heeft verder een onderzoek naar de kliniek bij het rund en een onderzoek naar risicofactoren bij de GD uitgezet. beide zijn in de opstartfase.

Het onderzoeksvoorstel naar diverse interventie maatregelen op besmette bedrijven is logischerwijze in de tijd naar achteren gezet.

Gelet op de ontwikkelingen in Brabant verdient een interventie op infectieuze bedrijven met oog op de gezondheid van de mens misschien wel een hogere prioriteit. (vgl de discussie over- en aanpak van leptospirose bij het rund in de jaren 90).

De prevalentie in de schapen en geitensector is onbekend, laat staan de risicofactoren. naar mijn idee begint het daar in die sectoren mee

kortom voldoende om eens over van gedachten te wisselen en tot een samenhangend en ook financieel uitvoerbaar plan te komen lijkt me.

vr gr

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: {

Verzonden: dinsdag 14 augustus 2007 11:59

Aan:

Onderwerp:

onderzoeksvragen zoals ze in de rundersector zijn geformuleerd voor de schapen geiten geldt iets dergelijks

UIT CONCEPT RAPPORT

Hoofdstuk 9: Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen worden gedaan:

1. Meer kennis ontwikkelen over de klinische verschijnselen van de ziekte bij runderen.
2. Diagnostische methoden moeten worden gevalideerd. Ook moeten de verschillende testen op dierniveau met elkaar worden vergeleken. Meer kennis is daarbij ook nodig over de mate en tijdsperiode van uitscheiding van *C. burnetii* via de verschillende excreta. Doel van diagnostiek moet zijn om op een kosteneffectieve manier risicobedrijven en risicorunderen te identificeren om zo de risico's voor verdere verspreiding tegen te gaan en besmetting van mensen (risicogroepen) te voorkomen. Er moet worden onderzocht in hoeverre de bestaande testen (ELISA en PCR) op koe en bedrijfsniveau een risicostatus van een bedrijf kunnen aangeven. Bijvoorbeeld in hoeverre het niveau van de afweerstoffen in de tankmelk iets zegt over de kans op uitscheiding van de kiem. Verder moet worden uitgezocht welk materiaal (serum, melk individuele runderen, tankmelk, faeces, geaborteerde foetussen, vaginaal swabs na afkalven, etc.), het meest geschikt is om besmette dieren en bedrijven op te sporen en te monitoren.
3. Onderzoek uitvoeren naar verspreiding van Q Fever tussen koppels en tussen de verschillende diersoorten (rund, schaap, geit) om richting te geven aan effectiviteitsstudies in de bestrijding van Q Fever.
4. Uitvoeren van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van vaccins en behandelingen met antibiotica, en ontwikkelingen in het buitenland hierover vervolgen.
5. Uitvoeren van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van diverse interventie maatregelen op management niveau (mestbehandeling, ontsmetten, opruimen uitscheiders, desinfecteren van de afkalfruimte) en ontwikkelingen in het buitenland hierover vervolgen.
6. De kennis van Q Fever binnen de Nederlandse rundveewereld (dierenartsen, veehouders, etc.) vergroten. Daardoor wordt mogelijk meer verdacht materiaal voor onderzoek aangeboden, waardoor ook meer inzicht wordt verkregen in de prevalentie van de ziekte en de economische schade.
7. Als bovenstaande kennisleemtes opgevuld zijn, is het mogelijk een protocol te maken voor het monitoren van de ziekte in Nederland en voor de aanpak van de ziekte op een besmet bedrijf. Gezien de kennis die al aanwezig is in Frankrijk, is het gewenst om hierbij nauw samen te werken met de Franse overheid- en landbouworganisaties.

Hoofdstuk 9: Hiaten in bestaande kennis

Het onderzoek heeft geleerd dat er nog al wat kennishiaten kunnen worden geïdentificeerd. Afhankelijk van de wensen en ambities zouden deze op de volgende wijze kunnen worden ingevuld voor de Nederlandse situatie:

- Meer kennis ontwikkelen over de klinische verschijnselen van de ziekte bij runderen.
- Diagnostische methoden valideren. De diverse testen moeten op dierniveau met elkaar worden vergeleken. Meer kennis is daarbij nodig over de mate en tijdsperiode van uitscheiding van *C. burnetii* via de verschillende excreta. Doel van diagnostiek moet zijn om op een kosteneffectieve manier risicobedrijven en risicorunderen te identificeren om zo de risico's voor verdere verspreiding tegen te gaan en besmetting van mensen (risicogroepen) te voorkomen. Er moet worden onderzocht in hoeverre de bestaande testen (ELISA en PCR) op koe en bedrijfsniveau een risicostatus van een bedrijf kunnen aangeven. Bijvoorbeeld: in hoeverre zegt het niveau van de afweerstoffen in de tankmelk iets over de kans op uitscheiding van de kiem. Verder moet worden uitgezocht welk materiaal (serum, melk individuele runderen, tankmelk, faeces, geaborteerde foetussen, vaginaal swabs na afkalven, etc.), het meest geschikt is om besmette dieren en bedrijven op te sporen en te monitoren.
- Onderzoek uitvoeren naar verspreiding van Q fever tussen koppels en tussen de verschillende diersoorten (rund, schaap, geit) om richting te geven aan effectiviteitsstudies in de bestrijding van Q fever.
- Uitvoeren van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van vaccins en behandelingen met antibiotica, en ontwikkelingen in het buitenland hierover volgen.
- Uitvoeren van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van diverse interventie maatregelen op management niveau zoals: mestbehandeling, ontsmetten, opruimen van uitscheiders, desinfecteren van de afkalfruimte; en de ontwikkelingen in het buitenland hierover vervolgen.
- De kennis van Q fever binnen de Nederlandse rundveewereld (dierenartsen, veehouders, etc.) vergroten. Daardoor wordt mogelijk meer verdacht materiaal voor onderzoek aangeboden, waardoor ook meer inzicht wordt verkregen in de prevalentie van de ziekte, de klinische verschijnselen, en de economische schade.

Als bovenstaande kennisleemtes opgevuld zijn, is het desgewenst mogelijk een protocol te maken voor het monitoren van de ziekte in Nederland en voor de aanpak van de ziekte op een besmet bedrijf. Gezien de kennis die al aanwezig is in Frankrijk, is het gewenst om hierbij nauw samen te werken met de Franse overheid- en landbouworganisaties.

Bovenbeschreven vraagstukken hebben betrekking tot het primaire rundveebedrijf. De kennishiaten op andere gebieden die zijn in dit onderzoek geconstateerd (zuivel, humaan, andere diersoorten) zijn hier niet verwoord in mogelijke onderzoeksvragen of andere acties.

Aanbevelingen behorend bij rapportage Q-fever dd mei 2007

Uit de studie die is uitgevoerd naar de bestaande kennis over Q-fever blijkt dat er veel essentiële kennis voor een onderbouwd plan van aanpak op besmette rundveebedrijven mist. In de rapportage wordt aangegeven dat er voor het maken van een protocol voor de aanpak en het monitoren van de ziekte op een besmet bedrijf belangrijke hiaten zitten in

1. Kennis over de klinische verschijnselen van de ziekte bij runderen.
2. De diagnostische mogelijkheden in verschillende situaties en voor verschillende vraagstellingen.
3. De mate en tijdsperiode van uitscheiding van *C. burnetii* via de verschillende excreta.
4. Verspreiding tussen rundveekoppels, binnen koppels en tussen de verschillende diersoorten (rund, schaap, geit)
5. Effectiviteit (epidemiologisch als economisch) van de bestrijding d.m.v. vaccins, behandelingen met antibiotica en diverse managementmaatregelen

Van: @gddeventer.com]

Verzonden: woensdag 15 augustus 2007 14:55

Aan: @rivm.nl

CC:

Onderwerp: volgende versie enquete

Bijlagen: Enquete Geitenproject_15 augustus2007.doc

Beste mensen,

Dit is de volgende versie van de enquete over Q fever besmette melkgeitenbedrijven. Indien mogelijk, graag voor a.s. vrijdag commentaar. Dan kan ik vrijdag de enquete nog verder aanpassen. Volgende week ben ik namelijk in het buitenland en heb dan weinig of geen tijd.

Nog een algemene opmerking: de enquete is nu al vrij lang (veehouders doen vrijwillig mee en hebben het druk!). Dus graag alleen die zaken toevoegen die absoluut noodzakelijk zijn.

Alvast bedankt,

Concept 15-08-2007

ENQUETENR:

BEZOEKNR:

Verschijnselen bij geiten op Q-fever besmette bedrijven

Datum bezoek:

Bezoeker:

Inzenddatum 1° vrucht met diagnose Q Fever:

Algemene gegevens (op datum bedrijfsbezoek):

Naam:.....

UBN:

Adres:

Postcode:

Plaats:

Telnr:

Mobiel:

Dap:

Hoe is uw gezinssamenstelling?

0 man

0 vrouw

0 kinderen(aantal)

Was u bekend met de ziekte Q fever of Q koorts voordat de diagnose gesteld werd? Ja/nee

Zijn een of meerdere gezinsleden/medewerkers/bezoekers (mogelijk) ziek geworden door Q fever?
Ja/nee

Zo ja, wie waren dat dan, wanneer is het opgetreden, wat waren de verschijnselen, en is de diagnose door bloedonderzoek bevestigd?

.....
.....
.....

Bent u momenteel voldoende op de hoogte van de ziekte? Ja/nee/geen mening

Wat is ongeveer de afstand tussen het woonhuis en de stallen?..... meter

Heeft u een minicamping of iets dergelijks? Ja/nee

Heeft u in 2006 of 2007 groepen bezoekers op uw bedrijf gehad? Ja/nee

De andere gegevens zullen voor 2 perioden gevraagd worden: (1) 2006 en (2) 1 januari tot 1 augustus 2007 (hierna te noemen als 2007)

GEGEVENS 2006

Algemene gegevens (op 1 augustus 2006):

Aantal aanwezige geiten (vrouwelijke dieren ouder dan 6 mnd):

Aantal aanwezige (dek)bokken: (mannelijke dieren ouder dan 6 mnd):

Aantal aanwezige lammeren: (dieren jonger dan 6 mnd):

Andere diersoorten (en aantal):

- o rund:
- o schaap:
- o hond:
- o kat:

- o paard:
- o overig, nl:

Is bij een of meerdere van bovenstaande, overige diersoorten, abortus opgetreden? Ja Nee

Zo ja, bij welke diersoort, bij hoeveel dieren en in welke periode van 2006?

Komen een of meerdere van bovenstaande, overige diersoorten, in de geitenstal? Ja Nee. Zo ja, welke?.....

Ras geiten:

Liepen de geiten buiten dit jaar nee/ja => van t/m

Zo ja, lopen de geiten op het huisperceel? Ja/nee

Liepen de geitenlammeren buiten dit jaar nee/ja => vant/m

Liepen de (dek)bokken buiten dit jaar nee/ja => vant/m

Liepen de runderen/schape buiten nvt/nee/ja => vant/m

Liepen de overige diersoorten op dezelfde percelen als de geiten? Nvt Ja/nee

Indien ja, weidden ze ook tegelijkertijd op deze percelen? Ja/nee

Vruchtbaarheid

Aantal geiten toegelaten bij de bok najaar 2005 of 1^e helft 2006:

Aantal gebruikte dekbokken:

Totaal aantal (oud en jong) geworpen geiten (per aflamperiode):

- 1 aflamperiode:.....
- 2^e aflamperiode:.....
- Eventueel andere aflamperiodes:

Aantal eersteworps geiten:

Totaal aantal geboren lammeren (levend en dood):

In welke week (weken) trad het hoogste aantal abortussen op?.....of nvt.

Aantal dood geboren lammeren (dood bij geboorte of sterfte binnen 7 dagen):.....

Aantal lammeren dood gegaan 1-7 dagen na geboorte:

Aantal lammeren dood gegaan tussen 1 na geboorte en spenen:.....

Aantal lammeren dood gegaan vanaf spenen tot leeftijd 6 maanden):.....

Aantal grootgebrachte lammeren (aantal levende lammeren bij spenen):

Aantal verkochte lammeren

Wordt er kunstmatige inseminatie (KI) op het bedrijf toegepast? 0 ja 0 nee

Zo ja, welk percentage van de geiten is geïnsemineerd?

Zo ja, met

0 buitenlands sperma 0 binnenlands sperma

Naam KI-vereniging/importeur:

Gezondheid

- **Lammeren (leeftijd tot 6 maanden)**

Zijn er opfokproblemen geweest bij de niet gespeende lammeren? Zo ja, welke problemen?

.....

Zijn er opfokproblemen geweest bij de gespeende lammeren? Zo ja, welke problemen?

.....

Aantal entingen en waartegen:

Rotkreupel

Enterotoxaemie

Para tbc

Chlamydomphila

Overige:

.....

.....

- **Oudere geiten/bokken**

Aantal entingen en waartegen:

Rotkreupel

Enterotoxaemie

Para tbc

Chlamydomphila

Overige:

Zijn er (ziekte)problemen geweest bij de melkgeiten? Zo ja, welke problemen?.....

.....

Heeft u Chlamydomphila op uw bedrijf: ja nee Weet niet

Zo ja: hoe heeft u dit aangetoond?

.....

Zo ja: bent u van plan daar wat aan te doen?

.....

Voeding

Worden er geiten doorgemolken?

 Zo ja, welk percentage van de geiten?%

 Hoe lang worden ze doorgemolken?.....jaar

Krijgen lammeren biest van de eigen moeder? ja nee

Zo nee, wat wordt gebruikt als biest

mengbiest geiten runderbiest kunstbiest overig

Wordt er ruwvoer aangevoerd? Ja/nee

Zo ja: wat voor ruwvoer?

Zo ja: waren ongedierte (muizen, etc) aanwezig in het ruwvoer? Ja/nee

Indien ongedierte aanwezig: waar kwam dat ruwvoer vandaan?

Huisvesting

Waar lammeren de geiten normaal af:

- in de koppel
- in aparte kraamhokjes. Zo ja hoeveel kraamhokjes heeft u:
- overig:

Is er een aparte jongfok afdeling? ja nee

Wat wordt gebruikt als ligbed?

stro zaagsel hooi overig l.....

- o Welke ventilatiesysteem wordt gebruikt bij de melkgeiten?
natuurlijke ventilatie
- o kunstmatige ventilatie (ventilatoren)
- o overig:

Q Fever

Wat was de leeftijd van de dieren met klinische verschijnselen?

- o 0 tot 1 jaar(aantal)
- o 1 tot 2 jaar(aantal)
- o 2 tot 3 jaar(aantal)
- o 3 tot 4 jaar(aantal)
- o ouder dan 4 jaar(aantal)

Welke ziekteverschijnselen zijn er waargenomen (bij jonge en/of oude geiten)?

.....

Wat gebeurt er na het afkomen van de nageboorte van dieren die geaborteerd hebben of een vroeggeboorte hebben gehad?

- 0 direct verwijderd
- 0 éénmaal daags controle en verwijderd
- 0 laten liggen in het hok
- 0 overig

Hoe wordt de nageboorte afgevoerd van geaborteerde dieren of dieren met vroeggeboorte?

- 0 mestvaalt
- 0 laten liggen in het hok
- 0 destructieton
- 0 overig

Wat gebeurt er na het afkomen van de nageboorte van dieren die normaal gelammerd hebben?

- 0 direct verwijderd
- 0 éénmaal daags controle en verwijderd
- 0 laten liggen in het hok
- 0 overig

Hoe wordt de nageboorte afgevoerd van diere die normaal gelammerd hebben?

- 0 mestvaalt
- 0 laten liggen in het hok
- 0 destructieton
- 0 overig

Welke hygiënemaatregelen worden op uw bedrijf toegepast voor professionele bezoekers (dierenarts, voervoorlichter, etc.)?

- 0 hygiënesluis
- 0 ontsmettingsbak
- 0 bedrijfslaarzen
- 0 bedrijfskleding
- 0 overige maatregelen

Welke hygiënemaatregelen worden op uw bedrijf toegepast voor eigen mensen (dierenarts, voervoorlichter, etc.)?

- 0 hygiënesluis
- 0 ontsmettingsbak
- 0 bedrijfslaarzen
- 0 bedrijfskleding
- 0 overige maatregelen

Hoe vaak per jaar vindt reiniging van hokken plaats?

Vindt reiniging plaats m.b.v. hoge druk spuit? Ja/nee

Vindt ontsmetting plaats na reiniging? Ja/nee. Zo ja, waarmee?.....

Hoe vaak per jaar worden er dieren aangevoerd op bedrijf?

Datum aanvoer	Aantal dieren	Diersoort (geit, rund, etc)	Aangevoerd van: (andere veehouder, handelaar, etc.)

Aanvoer in quarantaine: 0 ja 0 nee

Zo ja, aantal dagen:

Behandelingen tijdens quarantaine: 0 ja 0 nee

Zo ja, welke:.....

Is er een aparte ziekkental? Zo ja, hoe vaak per jaar wordt deze gebruikt?

Hoe vaak per jaar worden er dieren afgevoerd op bedrijf?

Datum afvoer	Aantal dieren	Diersoort	Afgevoerd naar: (slachthuis, andere veehouder, etc.)

Welke gezinsleden en medewerkers zijn veel in contact met de dieren:

- veehouder
- echtgenote veehouder
- kinderen. Zo ja, aantal:
- medewerkers. Zo ja, aantal:.....

Welke bezoekers komen regelmatig in de stal of weide bij de geiten?

- voervoorlichter
- handelaar
- klauwverzorger
- tankmelkchauffeur
- dierenarts
- buren
- overige familie

Wordt alle melk geleverd aan de melkfabriek? Ja/nee

Drinken u, uw familie of medewerkers rauwe melk? Ja/nee. Zo ja, hoe vaak?

Verwerkt u zelf melk tot kaas, etc.? Ja/ nee. Zo ja wat maakt uw dan?

Is dit dan gemaakt van rauwe melk?.....

Drinken andere mensen (uit regio, etc) wel eens rauwe melk van uw bedrijf? Ja/Nee

Hoe vaak per jaar worden de stallen uitgemest? (aantal)

Naar wie wordt de mest afgevoerd?

0 eigen gebruik

0 ander bekend bedrijf in de regio

0 onbekend ander bedrijf

overig

Waar wordt de mest toegepast?

0 weidegrond

0 akkerbouw

0 eigen tuin

0 overig

Wordt de mest afgevoerd in dichte containers? Ja/nee/soms wel, soms niet

Hoe snel na afvoer wordt de mest ondergewerkt?

binnen 1 dag

na 1-3 dagen

na 3-7 dagen

> 1 week

GEGEVENS 2007

Algemene gegevens (op 1 augustus 2007):

Aantal aanwezige geiten (vrouwelijke dieren ouder dan 6 mnd):

Aantal aanwezige (dek)bokken: (mannelijke dieren ouder dan 6 mnd):

Aantal aanwezige lammeren: (dieren jonger dan 6 mnd):

Andere diersoorten (en aantal):

- o rund:
- o schaap:
- o hond:
- o kat:

- o paard:
- o overig, nl:

Is bij een of meerdere van bovenstaande, overige diersoorten, abortus opgetreden? Ja Nee

Zo ja, bij welke diersoort, bij hoeveel dieren en in welke periode van 2007?

.....

Komen een of meerdere van bovenstaande, overige diersoorten, in de geitenstal? Ja Nee. Zo ja, welke?.....

Ras geiten:

Liepen de geiten buiten dit jaar nee/ja => van t/m

Zo ja, lopen de geiten op het huisperceel? Ja/nee

Liepen de geitenlammeren buiten dit jaar nee/ja => van t/m

Liepen de (dek)bokken buiten dit jaar nee/ja => van t/m

Liepen de runderen/schape(n) buiten nvt/nee/ja => van t/m

Liepen de overige diersoorten op dezelfde percelen als de geiten? Nvt Ja/nee

Indien ja, weidden ze ook tegelijkertijd op deze percelen? Ja/nee

Vruchtbaarheid

Aantal geiten toegelaten bij de bok najaar 2006 of 1^e helft 2007:

Aantal gebruikte dekbokken:

Totaal aantal (oud en jong) geworpen geiten (per aflamperiode):

- 1 aflamperiode:.....
- 2^e aflamperiode:.....
- Eventueel andere aflamperiodes:

Aantal eersteworps geiten:

Totaal aantal geboren lammeren (levend en dood):

In welke week (weken) trad het hoogste aantal abortussen op?.....of nvt.

Aantal dood geboren lammeren (dood bij geboorte of sterfte binnen 7 dagen):.....

Aantal lammeren dood gegaan 1-7 dagen na geboorte:

Aantal lammeren dood gegaan tussen 1 na geboorte en spenen:.....

Aantal lammeren dood gegaan vanaf spenen tot leeftijd 6 maanden):.....

Aantal grootgebrachte lammeren (aantal levende lammeren bij spenen):

Aantal verkochte lammeren

Wordt er kunstmatige inseminatie (KI) op het bedrijf toegepast? 0 ja 0 nee

Zo ja, welk percentage van de geiten is geïnsemineerd?

Zo ja, met

0 buitenlands sperma 0 binnenlands sperma

Naam KI-vereniging/importeur:

Gezondheid

- **Lammeren (leeftijd tot 6 maanden)**

Zijn er opfokproblemen geweest bij de niet gespeende lammeren? Zo ja, welke problemen?

.....

Zijn er opfokproblemen geweest bij de gespeende lammeren? Zo ja, welke problemen?

.....

Aantal entingen en waartegen:

Rotkreupel

Enterotoxaemie

Para tbc

Chlamydophila

Overige:

.....

.....

- **Oudere geiten/bokken**

Aantal entingen en waartegen:

Rotkreupel

Enterotoxaemie

.....

Para tbc

Chlamydophila

Overige:

Zijn er (ziekte)problemen geweest bij de melkgeiten? Zo ja, welke problemen?.....

Heeft u Chlamydophila op uw bedrijf: ja nee Weet niet

Zo ja: hoe heeft u dit aangetoond?

Zo ja: bent u van plan daar wat aan te doen?

Voeding

Worden er geiten doorgemelken?

 Zo ja, welk percentage van de geiten?%

 Hoe lang worden ze doorgemelken?.....jaar

Krijgen lammeren biest van de eigen moeder? ja nee

Zo nee, wat wordt gebruikt als biest

mengbiest geiten runderbiest kunstbiest overig

Wordt er ruwvoer aangevoerd? Ja/nee

Zo ja: wat voor ruwvoer?

Zo ja: waren ongedierte (muisen, etc) aanwezig in het ruwvoer? Ja/nee

Indien ongedierte aanwezig: waar kwam dat ruwvoer vandaan?

Huisvesting

Waar lammeren de geiten normaal af:

- in de koppel
- in aparte kraamhokjes. Zo ja hoeveel kraamhokjes heeft u:
- overig:

Is er een aparte jongfok afdeling? ja nee

Wat wordt gebruikt als ligbed?

stro zaagsel hooi overig !.....

- Welke ventilatiesysteem wordt gebruikt bij de melkgeiten?
natuurlijke ventilatie
- kunstmatige ventilatie (ventilatoren)
- overig:

Q Fever

Wat was de leeftijd van de dieren met klinische verschijnselen?

- 0 tot 1 jaar(aantal)
- 1 tot 2 jaar(aantal)
- 2 tot 3 jaar(aantal)
- 3 tot 4 jaar(aantal)
- ouder dan 4 jaar(aantal)

Welke ziekteverschijnselen zijn er waargenomen (bij jonge en/of oude geiten)?

.....

Wat gebeurt er na het afkomen van de nageboorte van dieren die geaborteerd hebben of een vroeggeboorte hebben gehad?

- 0 direct verwijderd
- 0 éénmaal daags controle en verwijderd
- 0 laten liggen in het hok
- 0 overig

Hoe wordt de nageboorte afgevoerd van geaborteerde dieren of dieren met vroeggeboorte?

- 0 mestvaalt
- 0 laten liggen in het hok
- 0 destructieton
- 0 overig

Wat gebeurt er na het afkomen van de nageboorte van dieren die normaal gelammerd hebben?

- 0 direct verwijderd
- 0 éénmaal daags controle en verwijderd
- 0 laten liggen in het hok
- 0 overig

Hoe wordt de nageboorte afgevoerd van diere die normaal gelammerd hebben?

- 0 mestvaalt

- 0 laten liggen in het hok
- 0 destructieton
- 0 overig

Welke hygiënemaatregelen worden op uw bedrijf toegepast voor professionele bezoekers (dierenarts, voervoorlichter, etc.)?

- 0 hygiënesluis
- 0 ontsmettingsbak
- 0 bedrijfslaarzen
- 0 bedrijfskleding
- 0 overige maatregelen

Welke hygiënemaatregelen worden op uw bedrijf toegepast voor eigen mensen (dierenarts, voervoorlichter, etc.)?

- 0 hygiënesluis
- 0 ontsmettingsbak
- 0 bedrijfslaarzen
- 0 bedrijfskleding
- 0 overige maatregelen

Hoe vaak per jaar vindt reiniging van hokken plaats?

Vindt reiniging plaats m.b.v. hoge druk spuit? Ja/nee

Vindt ontsmetting plaats na reiniging? Ja/nee. Zo ja, waarmee?.....

Hoe vaak per jaar worden er dieren aangevoerd op bedrijf?

Datum aanvoer	Aantal dieren	Diersoort (geit, rund, etc)	Aangevoerd van: (andere veehouder, handelaar, etc.)

Aanvoer in quarantaine: 0 ja 0 nee

Zo ja, aantal dagen:

Behandelingen tijdens quarantaine: 0 ja 0 nee

Zo ja, welke:.....

.....

Is er een aparte ziekental? Zo ja, hoe vaak per jaar wordt deze gebruikt?

Hoe vaak per jaar worden er dieren afgevoerd op bedrijf?

Datum afvoer	Aantal dieren	Diersoort	Afgevoerd naar: (slachthuis, andere veehouder, etc.)

Welke gezinsleden en medewerkers zijn veel in contact met de dieren:

- veehouder
- echtgenote veehouder
- kinderen. Zo ja, aantal:
- medewerkers. Zo ja, aantal:.....

Welke bezoekers komen regelmatig in de stal of weide bij de geiten?

- voervoorlichter
- handelaar
- klauwverzorger
- tankmelkchauffeur
- dierenarts
- burenen
- overige familie

Wordt alle melk geleverd aan de melkfabriek? Ja/nee

Drinken u, uw familie of medewerkers rauwe melk? Ja/nee. Zo ja, hoe vaak?

Verwerkt u zelf melk tot kaas, etc.? Ja/ nee. Zo ja wat maakt uw dan?

Is dit dan gemaakt van rauwe melk?.....

Drinken andere mensen (uit regio, etc) wel eens rauwe melk van uw bedrijf? Ja/Nee

Hoe vaak per jaar worden de stallen uitgemest? (aantal)

Naar wie wordt de mest afgevoerd?

- eigen gebruik
- ander bekend bedrijf in de regio

0 onbekend ander bedrijf

- overig

Waar wordt de mest toegepast?

0 weidegrond

0 akkerbouw

0 eigen tuin

0 overig

Wordt de mest afgevoerd in dichte containers? Ja/nee/soms wel, soms niet

Hoe snel na afvoer wordt de mest ondergewerkt?

- binnen 1 dag
- na 1-3 dagen
- na 3-7 dagen
- > 1 week

Algemene opmerkingen:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Van: n@gddeventer.com]
 Verzonden: woensdag 15 augustus 2007 21:13
 Aan: te.
 Onderwerp: RE: Q fever
 OK, staat genoteerd

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: s@vwa.nl]
 Verzonden: woensdag 15 augustus 2007 14:27
 Aan: v
 Onderwerp: RE: Q fever

Beste!

Na de vakantie periode, op 3 september 2007, van 16:00 17:00 hebben we bij de VWA te Den Haag, conform jouw suggestie, een Q-koorts briefing voor de sector (Amalthea, LTO, COKZ) belegd. Jouw aanwezigheid daarbij wordt zeer op prijs gesteld. Dus gaarne in je agenda noteren. Tevens zullen Ctb en GGD vertegenwoordigd zijn.

Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: n@gddeventer.com]
 Verzonden: woensdag 15 augustus 2007 10:53
 Aan: v.
 Onderwerp: RE: Q fever

Prima

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: s@vwa.nl]
 Verzonden: woensdag 15 augustus 2007 09:24
 Aan: v.
 Onderwerp: RE: Q fever

Beste

Bedankt voor de informatie. Zodra i terug is van vakantie (27/8) zal ik het initiatief nemen om op korte termijn de hoofden bij elkaar te steken.

Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: f@gddeventer.com]
 Verzonden: dinsdag 14 augustus 2007 22:30
 Aan: v
 CC: K
 Onderwerp: Q fever

Beste v

Bijgaand document is een compilatie van de aanbevelingen die aan de begeleidingscie monitor rund en de DKR zijn gedaan.

Deze had ik vanmorgen ook naar v gestuurd.

Zoals je waarschijnlijk wel weet heeft PZ de literatuur studie en de kennisvergaring in Frankrijk en Duitsland gefinancierd. Deze rapportage is ook in de begeleidingscie geweest. In Frankrijk hebben we ook o.a. kennis genomen van het AFSA rapport inzake Q fever en de ontwikkeling van een certificatie. Het AFSA rapport is geschreven nalv de grote uitbraak Chamonix.

In NL zijn verder o.a. de volgende veterinaire activiteiten:

Een prevalentiestudie op melkveebedrijven (rond, serologisch) is uitgevoerd in 2006 als onderdeel van de specifieke monitoring, gerapporteerd en besproken in de begeleidingscie monitoring, prevalentie hoger dan verwacht.

Dit najaar is er, in het kader van dezelfde specifieke monitor rond, afgesproken een prevalentieonderzoek op melkveebedrijven dmv een PCR te doen. PZ/DKR heeft verder een onderzoek naar de kliniek bij het rund en een onderzoek naar risicofactoren bij de GD uitgezet. beide zijn in de opstartfase.

Het onderzoeksvoorstel naar diverse interventie maatregelen op besmette bedrijven is logischerwijze in de tijd naar achteren gezet.

Gelet op de ontwikkelingen in Brabant verdient een interventie op infectieuze bedrijven met oog op de gezondheid van de mens misschien wel een hogere prioriteit. (vgl de discussie over- en aanpak van leptospirose bij het rund in de jaren 90).

De prevalentie in de schapen en geitensector is onbekend, laat staan de risicofactoren. naar mijn idee begint het daar in die sectoren mee

kortom voldoende om eens over van gedachten te wisselen en tot een samenhangend en ook financieel uitvoerbaar plan te komen lijkt me.

vr gr

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: l
 Verzonden: dinsdag 14 augustus 2007 11:59
 Aan: v
 Onderwerp:

onderzoeksvragen zoals ze in de rundersector zijn geformuleerd voor de schapen geiten geldt iets dergelijks

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusie-

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was s-

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you

24

Van: [mailto:gddeventer.com]

Verzonden: woensdag 15 augustus 2007 21:48

Aan:

CC:

Onderwerp: onderzoek Q koorts geiten schapen 2007 acc1

Bijlagen: onderzoek Q koorts geiten schapen 2007 acc1.doc

Beste (

Hierbij het concept projectplan voor wat betreft de enquetes op de bedrijven waar Q fever is gediagnostiseerd en het daarmee samenhangende epidemiologisch onderzoek.

Het aantal uren is beperkt en het aantal te beantwoorden vragen dus ook. Vooral de epidemo bewerking en verwerking tot resultaten is wat dat betreft een budgettair risico. Het betekent dat er op het aantal en de relevantie van vragen gestuurd moet worden: Willen jullie die "taak" op je nemen, zeker als het er wel heel erg veel worden ?

Ik reken er overigens op dat er een goede professionele synergie tussen [redacted] en [redacted] zal zijn ([redacted] is ons hoofd epidemo en verantwoordelijk voor alle data-analyses die we als GD doen).

Ik heb de randvoorwaarden mbt tot het niet herleidbaar zijn naar individuele bedrijven resp personen maar met veel nadruk opgenomen.

De begroting is toegevoegd.

graag jullie commentaar , ik stuur dan zsm de definitieve versie.

vr gr

[concept 150807]

Protocol onderzoek geiten en schapen bedrijven waar Q koorts is gediagnostiseerd regio Zuid Nederland

Inleiding

In Zuid-Nederland en met name in Brabant is sinds in de eerste helft van 2007 een verhoogd aantal Q koorts-besmettingen bij mensen geconstateerd. In de periode 2006 -2007 is op een aantal geiten bedrijven en 1 schapen bedrijf Q koorts vastgesteld..

Een eenduidige besmettingsroute vanuit deze bedrijven naar de humane gevallen is tot op heden niet vastgesteld.

In het kader van het brononderzoek van de humane gevallen is nader onderzoek noodzakelijk.

Het veterinaire onderdeel hiervan, namelijk het inventariserend onderzoek van bedrijven waar een besmetting met Q koorts is vastgesteld en het epidemiologisch onderzoek, wordt beschreven in dit voorstel. De humane aspecten en de aspecten die op het scheidsvlak veterinair-humaan liggen (voedselketen, slachterijen e.d.) worden in dit deelplan niet meegenomen.

Doel

Doel van het onderzoek:

Het beschrijven en inventariseren van de voor Q Fever relevante aspecten op de geiten en schapen bedrijven waar in 2006 en 2007 door de GD op sectiemateriaal (verworpen vruchten en nageboorte) Q koorts is vastgesteld.

Het uitvoeren van een epidemiologisch onderzoek waarbij zal worden gezocht naar mogelijke verbanden tussen deze bedrijven en de gevallen bij de mens.

In dit onderzoek worden veehouders gevraagd om mee te werken aan het onderzoek, De deelname is vrijwillig.

Daarbij moet het voor de veehouders vooraf duidelijk zijn wat belang is van onderzoek en wat consequenties voor bedrijf kunnen zijn

Met nadruk wordt er op gewezen dat het vinden van besmettingen bij de mens niet betekent dat er geen andere mogelijke bron is of kan zijn dan de reeds aangetroffen besmette bedrijven.

Hiervoor zouden namelijk alle mogelijke potentiële bronnen moeten worden onderzocht en deze veehouderijbedrijven vormen slechts één onderdeel daarvan.

Werkwijze

Het onderzoek bestaat uit de volgende stappen:

1. Maken van een GIS-kaart van de geselecteerde regio. Met deze selectie wordt een overzicht gemaakt van aantal en het soort bedrijven in een gebied. Deze kaart en selectie zijn inmiddels gemaakt.
 2. Formele toezegging van financiering & financieringswijze om het onderzoek uit te voeren. Er is een mondelinge toezegging.
 3. Het door de GD opstellen van een bedrijfsenquête in overleg met VWA en RIVM.
 4. Het bezoeken van de besmette bedrijven door een dierenarts van de GD waarbij de enquête wordt afgenomen en andere relevante informatie wordt verzameld. Voor wat betreft medische vragen van veehouder, gezins- of personeelsleden zal worden verwezen naar de huisarts of de GGD. De brief daartoe wordt door GGD/RIVM opgesteld.
 5. De praktiserende dierenartsen van de betreffende veehouders op de hoogte stellen van het voorgestelde onderzoek. Dit gebeurt door een dierenarts van GD. Deze stap is essentieel, met name omdat de ervaring leert dat een deel van de veehouders ruggespraak zal houden met zijn dierenarts om wel of niet deel te nemen aan het onderzoek. Stakeholders als COKZ, LTO e.d. worden door de VWA geïnformeerd
- NB: Het is denkbaar dat praktici en veehouders worden gebeld, er vragen uit de pers komen. Immers, aan praktici en veehouders moet verteld worden waarom dit onderzoek wordt uitgevoerd (veel Q koorts in die regio). Het draaiboek daarvoor (vooraf kortgesloten met de regionale LTO) moet dan klaar liggen.

6. Veehouders worden gebeld voor deelname aan het onderzoek en voor het maken van een afspraak voor het afnemen van de enquête. Dit telefoongesprek wordt gevoerd door GD-buitendienstmedewerkers, ondersteund door een GD dierenarts. Na dit telefoongesprek wordt aan de veehouder schriftelijke informatie per post gestuurd/gefaxt (voordien opgesteld). De praktijk wijst uit dat dit soort telefoongesprekken zorgvuldig moeten worden gevoerd, met name vanwege de onbekendheid met het onderwerp en de niet alledaagse reden van het onderzoek. Na ontvangst van de brief wordt met de veehouder overlegd over de deelname en de praktische uitvoering bij deelname. Gevraagd zal worden of er een dierenarts van de VWA bij het bezoek aanwezig mag zijn. Het streven is dat een dierenarts van de VWA mede aanwezig is. In geval ook GD absoluut niet welkom is wordt gevraagd of de eigen dierenarts van het bedrijf de enquête kan afnemen,
7. Het afnemen van de enquête wordt uitgevoerd door een GD dierenarts welke op de hoogte is van de Q Fever situatie.
8. Het epidemiologisch onderzoek zal worden uitgevoerd door de GD met inachtneming van de wet bescherming persoonsgegevens.
9. De resultaten van het onderzoek zullen niet herleidbaar zijn tot personen of bedrijven.
10. Bij de verwerking van de epidemiologische gegevens wordt samengewerkt met medewerkers van het RIVM, deze zullen vanwege de bovengenoemde punten 8 en 9 een geheimhoudingsverklaring moeten ondertekenen.
11. Er worden geen monsters meegenomen of anderszins bemonsteringen uitgevoerd.

Beoogd projectresultaat:

Een rapportage waarin:

1- De relevante gegevens en karakteristieken van de bedrijven waarbij Q Fever is gediagnosticeerd zijn beschreven.

2- De resultaten van een epidemiologisch onderzoek waarbij het al dan niet aanwezig zijn van een relatie tussen de geconstateerde humane gevallen en deze bedrijven wordt beschreven.

Begroting

Van de in totaal 13 bedrijven waar Q koorts is vastgesteld wordt gestreefd ze allemaal te enquêteren. Deelname kan echter vooraf niet worden gegarandeerd.

	Uren	KM	Tarief *	Totaal (€)	Opm.
Opstellen enquête incl commentaarroude's				€ 2128	
Plannen en voorbereiden bezoeken	16		133 €		
13 Bedrijfsbezoeken 13 x 6 uur	78		133 €	€ 10374	
13 bedrijfsbezoeken x 200 km		2600	0,35 €	€ 910	
Epidemiologische analyse	40		133 €	€ 5320	
rapportage	16		133 €	€ 2128	
onvoorzien				€ 2086	
Accountantskosten **					
Selecties bedrijven en GIS-kaart maken					p.m.
Totaal excl. BTW				€ 22946	

* conform offerte aanbesteding Veterinaire en laboratoriumdiensten 2007-2008

** wanneer een accountantsverklaring gewenst is, worden deze kosten 1 op 1 in rekening gebracht.

Buiten deze kostenopstelling en buiten dit plan:

- Kosten van verdere stappen op besmette bedrijven om het risico op humane besmetting te voorkomen en bestrijdingskosten om de infectie de bedrijven te beheersen

Communicatie, rapportage, gevolgen voor bedrijven

1. Op basis van de wet bescherming persoonsgegevens kan GD normaliter alleen anoniem over resultaten op de bedrijven rapporteren, tenzij er òf een wettelijke verplichting geldt òf de veehouder uitdrukkelijk toestemming verleent om persoonlijke informatie vrij te geven.
2. Dit gehele onderzoek vindt plaats op basis van vrijwillige medewerking van de veehouders. Medewerking kan op geen enkele manier worden afgedwongen. Aan de betrokken veehouders wordt vooraf mondeling en schriftelijk gecommuniceerd dat de uitslagen van het onderzoek op zijn bedrijf ter kennis zullen worden gesteld van RIVM/ VWA.
3. Q koorts bij vee is in Nederland niet meldingsplichtig.
4. Mogelijke gevolgen voor besmette bedrijven: geen

Globale planning van de uitvoering na toezegging financiering

Activiteit	Doorlooptijd per activiteit
Praktiserende dierenartsen inlichten	1 dag
Veehouders telefonisch benaderen en brieven versturen	2 dagen
Veehouders telefonisch benaderen en afspraken maken voor monsternamen	2 dagen
bedrijfsbezoeken + afnemen enquête	14 - 21dagen
Epidemiologisch onderzoek	7 dagen
Verwerking enquête	2 dagen
Totale doorlooptijd (geschat)	4-5 weken

14 – 08 – 2007.

25)

Van: [gddeventer.com]

Verzonden: maandag 20 augustus 2007 15:57

Aan:

CC:

Onderwerp: onderzoek Q koorts geiten schapen 2007 def offerte

Urgentie: Hoog

Bijlagen: onderzoek Q koorts geiten schapen 2007 acc112.doc

Beste

Hierbij de bijgewerkte offerte Q fever in electronische vorm..

De formele papieren versie krijg je een dezer dagen.

Ik heb de aangereikte aanvullingen en wijzigingen overgenomen.

Voor wat betreft de opmerking op pagina 3 die raakt aan de wet op de persoonsgegevens ben ik het met die opmerking eens en heb ik daarom het sommatietraject toegevoegd. Er is voor zover mij bekend nl geen andere weg als de veehouder zijn/haar gegevens niet op vrijwillige basis wil aanreiken.

vr gr

Protocol onderzoek geiten en schapen bedrijven waar Q koorts is gediagnosticeerd regio Zuid Nederland.

Inleiding

In Zuid-Nederland en met name in Brabant is sinds in de eerste helft van 2007 een Q koorts uitbraak bij mensen geconstateerd. In de periode 2006 -2007 is op een aantal geiten bedrijven en 1 schapen bedrijf Q koorts vastgesteld..

Een eenduidige besmettingsroute vanuit deze bedrijven naar de humane gevallen is tot op heden niet vastgesteld.

In het kader van het brononderzoek van de humane gevallen is nader onderzoek noodzakelijk. Het veterinaire onderdeel hiervan, namelijk het inventariserend onderzoek van bedrijven waar een besmetting met Q koorts is vastgesteld en het epidemiologisch onderzoek, wordt beschreven in dit voorstel. De humane aspecten en de aspecten die op het scheidsvlak veterinair-humaan liggen (voedselketen, slachterijen e.d.) worden in dit deelplan niet meegenomen.

Doel

Doel van het onderzoek:

Het beschrijven en inventariseren van de voor Q Fever relevante aspecten op de geiten en schapen bedrijven waar in 2006 en 2007 door de GD op sectiemateriaal (verworpen vruchten en nageboorte) Q koorts is vastgesteld.

Het uitvoeren van een epidemiologisch onderzoek waarbij zal worden gezocht naar mogelijke verbanden tussen deze bedrijven en de gevallen bij de mens.

In dit onderzoek worden veehouders gevraagd om mee te werken aan het onderzoek, De deelname is vrijwillig.

Daarbij moet het voor de veehouders vooraf duidelijk zijn wat belang is van onderzoek en wat consequenties voor bedrijf kunnen zijn

Met nadruk wordt er op gewezen dat het vinden van eventuele verbanden met besmettingen bij de mens niet betekent dat er geen andere mogelijke bron is of kan zijn dan de reeds aangetroffen besmette bedrijven.

Hiervoor zouden namelijk alle mogelijke potentiële bronnen (andere veehouderijbedrijven, abattoirs enz.) moeten worden onderzocht en deze veehouderijbedrijven vormen slechts één onderdeel daarvan.

Werkwijze

Het onderzoek bestaat uit de volgende stappen:

1. Maken van een GIS-kaart van de geselecteerde regio. Met deze selectie wordt een overzicht gemaakt van aantal en het soort bedrijven in een gebied. De gegevens worden afgezet tegen de postcode gegevens van de Q-koorts patiënten. Deze kaart en selectie van de bedrijven zijn inmiddels gemaakt, postcodes van patiënten dienen nog door het RIVM/GGD te worden verstrekt.
2. Formele toezegging van financiering & financieringswijze om het onderzoek uit te voeren. Er is een mondelinge toezegging.
3. Het door de GD opstellen van een bedrijfsenquête in overleg met VWA en RIVM.
4. Het bezoeken van de besmette bedrijven door een dierenarts van de GD waarbij de enquête wordt afgenomen en andere relevante informatie wordt verzameld. Voor wat betreft medische vragen van veehouder, gezins- of personeelsleden zal worden verwezen naar de huisarts of de GGD. De brief daartoe wordt door GGD/RIVM opgesteld.
5. De praktiserende dierenartsen van de betreffende veehouders op de hoogte stellen van het voorgestelde onderzoek. Dit gebeurt door een dierenarts van GD. Deze stap is essentieel, met name omdat de ervaring leert dat een deel van de veehouders ruggespraak zal houden met zijn dierenarts om wel of niet deel te nemen aan het onderzoek. Stakeholders als COKZ, LTO e.d. worden door de VWA geïnformeerd
NB: Het is denkbaar dat practici en veehouders worden gebeld, er vragen uit de pers komen. Immers, aan practici en veehouders moet verteld worden waarom dit onderzoek wordt uitgevoerd (veel Q koorts in die regio). Het communicatie draaiboek daarvoor (vooraf kortgesloten met de regionale LTO) moet dan klaar liggen.
6. Veehouders worden gebeld voor deelname aan het onderzoek en voor het maken van een afspraak voor het afnemen van de enquête. Dit telefoongesprek wordt gevoerd door GD-

buitendienstmedewerkers, ondersteund door een GD dierenarts. Na dit telefoongesprek wordt aan de veehouder schriftelijke informatie per post gestuurd/gefaxt (voordien opgesteld). De praktijk wijst uit dat dit soort telefoongesprekken zorgvuldig moeten worden gevoerd, met name vanwege de onbekendheid met het onderwerp en de niet alledaagse reden van het onderzoek. Na ontvangst van de brief wordt met de veehouder overlegd over de deelname en de praktische uitvoering bij deelname. Medegedeeld zal worden dat een dierenarts van de VWA, die als vraagbaak voor aspecten van de veterinaire volksgezondheid fungeert, bij het bezoek aanwezig zal zijn. Indien de aanwezigheid van een VWA dierenarts op onoverbrugbare bezwaren van de veehouder stuit kan in het belang van het onderzoek van diens aanwezigheid worden afgezien. In geval ook GD absoluut niet welkom is wordt gevraagd of de eigen dierenarts van het bedrijf de enquête kan afnemen,

7. Het afnemen van de enquête wordt uitgevoerd door een GD dierenarts welke op de hoogte is van de Q Fever situatie.
8. Het epidemiologisch onderzoek, waarin ook geografische patiëntengevens worden verwerkt, zal worden uitgevoerd door de GD met inachtneming van de wet bescherming persoonsgegevens.
9. De resultaten van het onderzoek zullen niet herleidbaar zijn tot personen of bedrijven.
10. Bij de verwerking van de epidemiologische gegevens wordt samengewerkt met medewerkers van het RIVM, deze zullen vanwege de bovengenoemde punten 8 en 9 een geheimhoudingsverklaring moeten ondertekenen.
11. Er worden geen monsters meegenomen of anderszins bemonsteringen uitgevoerd.
12. Indien uit het onderzoek een meer dan aannemelijk verband tussen een gegeven veehouderijbedrijf en de humane uitbraak blijkt, zal dit bedrijf op een later tijdstip geadviseerd worden over mogelijkheden toekomstige besmettingen bij de mens te voorkomen,

Beoogd projectresultaat:

Een rapportage waarin:

1- De relevante gegevens en karakteristieken van de bedrijven waarbij Q Fever is gediagnosticeerd zijn beschreven.

2- De resultaten van een epidemiologisch onderzoek waarbij het al dan niet aanwezig zijn van een relatie tussen de geconstateerde humane gevallen en deze bedrijven wordt beschreven.

Begroting

Van de in totaal 13 bedrijven waar Q koorts is vastgesteld wordt gestreefd ze allemaal te enquêteren. Deelname kan echter vooraf niet worden gegarandeerd.

	Uren	KM	Tarief *	Totaal (€)	Opm.
Opstellen enquête incl commentaarronde's				€ 2128	
Plannen en voorbereiden bezoeken	16		133 €		
13 Bedrijfsbezoeken 13 x 6 uur	78		133 €	€ 10374	
13 bedrijfsbezoeken x 200 km		2600	0,35 €	€ 910	
Epidemiologische analyse	40		133 €	€ 5320	
rapportage	16		133 €	€ 2128	
onvoorzien				€ 2086	
Accountantskosten **					
Selecties bedrijven en GIS-kaart maken					p.m.
Totaal excl. BTW				€ 22946	

* conform offerte aanbesteding Veterinaire en laboratoriumdiensten 2007-2008

*** wanneer een accountantsverklaring gewenst is, worden deze kosten 1 op 1 in rekening gebracht.

Buiten deze kostenopstelling en buiten dit plan:

- Kosten van verdere stappen op besmette bedrijven om het risico op humane besmetting te voorkomen en bestrijdingskosten om de infectie de bedrijven te beheersen

Communicatie, rapportage, gevolgen voor bedrijven

1. Op basis van de wet bescherming persoonsgegevens kan GD normaliter alleen anoniem over resultaten op de bedrijven rapporteren, tenzij er of een wettelijke verplichting geldt of de veehouder uitdrukkelijk toestemming verleent om persoonlijke informatie vrij te geven of dat er bevindingen zijn die voldoende reden zijn om de GD te sommeren.
2. Dit gehele onderzoek vindt plaats op basis van vrijwillige medewerking van de veehouders. Medewerking kan op geen enkele manier worden afgedwongen. Aan de betrokken veehouders wordt vooraf mondeling en schriftelijk gecommuniceerd dat de uitslagen van het onderzoek op zijn bedrijf ter kennis zullen worden gesteld van RIVM/ VWA.
3. Q koorts bij vee is in Nederland niet meldingsplichtig.
4. Mogelijke gevolgen voor besmette bedrijven: geen

Globale planning van de uitvoering na toezegging financiering

Activiteit	Doorlooptijd per activiteit
Praktiserende dierenartsen inlichten	1 dag
Veehouders telefonisch benaderen en brieven versturen	2 dagen
Veehouders telefonisch benaderen en afspraken maken voor monsternamen	2 dagen
bedrijfsbezoeken + afnemen enquête	14 - 21dagen
Epidemiologisch onderzoek	7 dagen
Verwerking enquête	2 dagen
Totale doorlooptijd (geschat)	4-5 weken

20-8-2007

26

Bericht

FA
 I
 CU
 I
 NJ
 CD
 FA
 CU

Van: @gddeventer.com]
Verzonden: woensdag 22 augustus 2007 22:18
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: Q fever artikelen
 Beste

Ik denk dat het toch beter is als het stuk van met de boodschap "Q fever uitbraak bij mensen komt ook in NL voor" afzonderlijk in het tijdschrift voor diergeneeskunde komt. Het opnemen in het artikel over Q fever op melkgeiten bedrijven heeft m.i. communicatief twee nadelen: het associeert de huidige uitbraak bij de mens direct met de melkgeiten bedrijven (en dat nog voor dat het onderzoek uberhaupt is verricht), en, m.i. nog relevanter, de boodschap van /GGD c.s. "sneeuw" onder in een artikel over melkgeiten. Mijn idee is om het stuk van in te korten daar waar het om algemene info gaat die in de beide andere artikelen al staan, maar zijn boodschap in stand te houden. Als het niet allemaal in hetzelfde nummer komt valt de "overkill" wel mee. Zo goed wordt het tijdschrift (helaas) niet gelezen.

vr gr

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: @vwa.nl]
Verzonden: woensdag 22 augustus 2007 08:33
Aan:
CC: /
Onderwerp: RE: Q fever artikelen

Beste

Heb de artikelen nu pas kunnen lezen. Het omzetten van het artikel van en publicatie daarvan in het TvD is nu wel redundant. In plaats daarvan wil ik voorstellen, voor zover dat nu nog kan, de humane uitbraak in de context van het artikel 'Abortus en doodgeboorte op melkgeitenbedrijven ten gevolge van Coxiella burnetii' aan de orde te stellen en daarbij het stuk van te quoten.

Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: @gddeventer.com]
Verzonden: vrijdag 17 augustus 2007 19:24
Aan:
Onderwerp: FW: Q fever artikelen

ter info, mede tbv het omzetten van het NTvG artikel van J

vr gr

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: vrijdag 17 augustus 2007 19:21
Aan:
CC: /
Onderwerp: Q fever artikelen

Hallo

Deze artikelen zijn aan het Tijdschrift voor Diergeneeskunde aangeboden, wil je ze op viadesk zetten ? dan is iedereen op de hoogte. Het overzichtsartikel is gebaseerd op het literatuur onderzoek zoals uitgevoerd iov PZDKR. De opdrachtgevers van het literatuuronderzoek zijn accoord met deze publicatie

vr gr

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: -
Verzonden: woensdag 29 augustus 2007 18:03
Aan:
CC:

Onderwerp: Coxiella positieve materialen

Beste

We zijn bezig de plannen voor PCR-detectie en MLVA-typering van Coxiella verder uit te werken en zoals eerder in besprekingen naar voren is gekomen hebben we voor de validatie van de technieken Coxiella-positieve monsters nodig. Daarbij is het voor de MLVA van belang inzicht te krijgen in de variatie van Coxiella zoals die nu in Nederland circuleert, zodat resultaten van onderzoeken bij de huidige en toekomstige outbreaks beter geïnterpreteerd kunnen worden. Ik heb begrepen dat jullie van de huidige outbreak enkele monsters hebben liggen. In hoeverre hebben jullie andere Coxiella-(immunofluorescentie)positieve monsters liggen van geografische uit elkaar liggende Nederlandse gebieden en bij voorkeur met herkomst van verschillende diersoorten? Als jullie weinig hebben klaarliggen, kunnen jullie er wel aan komen in het volgende lammer/kalverseizoen? We willen met dit onderzoek het liefst aanhaken bij een subsidie-aanvraag bij ZonMW voor een humaan case-controle onderzoek in Noord Brabant (dat morgen ingedient moet worden), maar dit deel van de aanvraag hangt af van of geschikte samples voor de validatie al aanwezig zijn bij jullie, of eerst verzameld moeten worden (gezien de tijd die dit zal kosten, zal dit dan waarschijnlijk niet binnen deze subsidie kunnen passen). Ik besef dat het erg kort dag is, maar we hebben al eerder over PCR detectie en typering gesproken en deze aanvraag is wel de moeite waard om te proberen enige financiering ervoor te krijgen. Bijgevoegd een voorlopige uitwerking, er vanuitgaand dat we via jullie aan positieve controle materialen kunnen komen. Zo niet, dan zal het typeringsdeel een stuk soberder moeten. Overigens is tot nu toe ook PCR-positief humaan materiaal maar zeer beperkt beschikbaar, maar ook als we voor deze outbreak met typering niet tot een zekere bron komen is het zeer nuttig dit voor toekomstige outbreaks wel beschikbaar te hebben.

Met vriendelijke groet,

(See attached file: Environmental investigations C. burnetii 2.doc)

PS Net voor ik deze mail heb weg kunnen sturen zie ik hierover. mail

DISCLAIMER: <http://www.rivm.nl/disclaimer.htm>

28

30-08-2007 20:10

To
cc

bcc

Subject RE: Coxiella positieve materialen

Beste ,
Bedankt voor de aanvullende info.
Het is bij ons niet standaard dat we bewaren (met duizenden secties en miljoenen monsters per jaar onmogelijk)
Ergo bewaren van deze monsters is gelukkige bijkomstigheid.
Prospectief kan er op projectbasis uiteraard op worden gestuurd om specifiek monstermateriaal te bewaren.

Vr gr

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: donderdag 30 augustus 2007 11:22
Aan:

Onderwerp: RE: Coxiella positieve materialen

Beste ,

Ik denk dat we dan wat het typeren betreft terughoudender moeten zijn in deze aanvraag en het misschien er helemaal niet in opnemen, omdat de subsidie-aanvraag voor korte termijn outbreak onderzoek is en ook het aantal geschikte humane monsters van deze outbreak zeer beperkt is. Het lijkt me wel heel nuttig om te proberen voor volgende jaar wel een prospectieve monsterverzameling te organiseren, zodat we in de loop van het jaar, mocht er zich weer een outbreak voor doen, wel in staat zijn te typeren en de resultaten te interpreteren. Zit het probleem bij jullie nu in het weinig bewaard hebben van positieve monsters van afgelopen jaar, of het weinig binnenkrijgen van (uiteindelijk) positieve monsters?

Detectie PCR in dieren en omgevingsmaterialen is iets voor het LZO bij ons, gaan daarover en zij zullen ook betrokken zijn bij de uitvoering van de typering. Ik ga over de humane diagnostiek en het typeren ligt natuurlijk op het grensvlak. Ik zal kijken wat er aan de humane monsterverzameling gedaan kan worden bij toekomstige outbreaks en incidentele patienten.

Voor de validatie van de typering is het belangrijk dat we geografisch verspreide monsters krijgen, bij voorkeur van verschillende diersoorten, maar de locatie hoeft zeker niet tot bedrijf herleidbaar te zijn; provincie, diersoort en afnamedatum lijkt me genoeg en bij monsters van meerdere bedrijven uit dezelfde provincie nog het gegeven of het dicht bij elkaar gelegen bedrijven betreft of niet.

Groet,

1
1
09
1
09
09
09
09

To

30-08-2007 00:35

cc

Subject

RE: Coxiella positieve materialen

Beste

Er is maar een heel beperkt aantal samples en die zijn voor zover ik weet afkomstig van geiten. Mogelijk voldoende om wat "pilot werk op te doen", maar voor een validatie onvoldoende. Ik begrijp de beschreven doelstellingen, maar het is van belang dat er ook voor de Q fever diagnostiek bij de verschillende herkauwers een robuuste PCR techniek wordt gevalideerd. Daar zie ik dan ook wel synergie mogelijkheden. Kandidaten voor een PCR zijn wat ons betreft o.a. de commercieel verkrijgbare PCR's van LSI en Adiagenes. Naast de vraag hoe de opzet hoe een en ander in technische zin zou moeten zijn komt bij ons direct de vraag op wie de opdrachtgever is die dat wil en gaat financieren. Voor wat betreft de identificatie van de monsters is uiteraard de wet bescherming persoonsgegevens van toepassing. Samenvattend dus graag samenwerking. Onze PCR expert is , reden waarom ik hem een CC stuur. De technische opzet van een dergelijke validatie heeft hij veel beter in beeld dan ik. Verder gaat er een CC naar , bij GD verantwoordelijk voor het onderzoek bij de herkauwers.

Vr gr

(29)

Van: @gddeventer.com]

Verzonden: donderdag 30 augustus 2007 19:52

Aan:

Onderwerp: RE: Onderzoek Q-koorts

OK

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: ! @vwa.nl]

Verzonden: donderdag 30 augustus 2007 16:34

Aan:

Onderwerp: Onderzoek Q-koorts

Beste

Ik heb niets meer var vernomen. Dat betekent dus dat de financiering van het project goed gaat komen. Mij lijkt dat jullie nu aan de slag kunnen zodra we de sector hebben voorgelicht.

Groet,

Voedsel en Waren Autoriteit

Directie Toezicht

Postbus 19506

2500 CM Den Haag

Telefoon (070) .

Fax (070)

www.vwa.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u nie

This message may contain information that is not intended for you. If you ar

Van:
Verzonden: woensdag 19 september 2007 8:53
Aan:
Onderwerp: FW: Q-fever

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: 18 september 2007 20:31
Aan:
CC:
Onderwerp: Re: Q-fever

Beste ..

is met mij van mening dat de privacy van de te bezoeken bedrijven
gewaarborgd moet blijven; dat is voor ons uitgangspunt tot het moment dat LNV anders
beslist en heeft dat vandaag geverifieerd. Dat betekent natuurlijk niet dat VWA
en alle andere betrokkenen uiteindelijk niet over de uitkomsten kunnen beschikken; dat
heb ik je gisteren ook gezegd. Onze afdeling epidemiologie verwerkt de uitkomsten met
en daarna worden de uitkomsten gedeeld.

Overigens proberen we bij verschillende houders problemen om deel te nemen en nog niet
iedereen heeft ingestemd. Met twee mensen de bedrijven bezoeken maakt het er niet
beter op. Het feit dat Q-fever in de pers bij herhaling is genoemd maakt geitenhouders
een beetje argwanend. Ik denk dat wij allemaal belang hebben bij ingevulde enquêtes en
daarom geven wij er in deze situatie de voorkeur aan om met één persoon het
bedrijfsbezoek te doen.

Met vriendelijke groet,

Specialist in Small Ruminant Health Care

F
GD
Postbus 9, 7400 AA Deventer

www.gddeventer.com

----- Original Message -----

From: ' ' :@vwa.nl>

To: ' '

Sent: Tuesday, September 18, 2007 12:18 AM

Subject: FW: Q-fever

- >
- > Beste
- >
- > Naar aanleiding van ons telefoongesprek.
- >
- > Onderstaande reactie heb ik gegeven op de mail van
- > Ik zag dat jij geen 'CC' hebt gehad, excuus; ik wil je deze niet
- > onthouden.
- > Misschien kun je je informeren bij Hij is aanwezig geweest
- > bij de voorgaande vergaderingen.
- >

> Vriendelijke groet,
 >
 >
 > -----Oorspronkelijk bericht-----
 > Van:
 > Verzonden: 16 september 2007 18:54
 > Aan:
 > CC:
 >
 > Onderwerp: RE: Q-fever
 >
 >
 > Beste !
 >
 > Goed dat je het even meldt, anders had ik er geen weet van gehad. Ik ben
 > niet benaderd.
 > Wie de twee dierenartsen zijn; onbekend; ook niet bekend of het de
 > bedoeling is of die samengaan.
 >
 > Over de vraag over de periode van 2006 lijkt het mij goed, een scheiding
 > te maken in de periode jan-mid september en de periode september- eind
 > december 2006 voor het vergelijk van de eerste perriode 2006-2007.
 >
 > Maandag zal ik contact opnemen met
 >
 > Vriendelijke groet,
 >
 >
 >
 >
 >
 >
 >
 >
 >
 > -----Oorspronkelijk bericht-----
 > Van: @rivm.nl]
 > Verzonden: 15 september 2007 16:11
 > Aan:
 > CC:
 > Onderwerp: Fw: Q-fever
 >
 >
 >
 > Beste !
 >
 > Ik kreeg onderstaande email van , ben je zoals
 > afspraak door de GD benaderd om mee te gaan?
 >
 > Ik kan dat niet echt opmaken uit ondersaande email.
 >
 > . ik neem aan als over de periode 2006 wordt gevraagd, ook over
 > dezelfde periode moet worden gevraagd als vanaf januari-mid september 2007
 >
 > of is dat niet nodig?
 >
 > Groetjes,
 >
 >
 > Epidemiology and Surveillance Unit
 > Centre for Infectious Disease Control- RIVM
 >
 > phone:
 > fax:
 > E-mail:
 >
 >
 >
 > 15-09-2007 07:34 ZE2

>
> To @rivm.nl>
> .@rivm.nl>
> cc
> bcc
> Subject Q-fever
>
>
>
> Beste
>
> hierbij stuur ik jullie de laatste versie van onze enquête voor de Q-fever
> besmette geitenbedrijven. Na intern overleg afgelopen week hebben we nog
> een paar hele kleine wijzigingen aangebracht. Zonder tegenbericht van
> jullie kant wordt deze enquête gebruikt. Vanaf maandag aanstaande proberen
> we een afspraak te maken met de betreffende geitenhouders. Twee van onze
> dierenartsen hebben de komende drie weken een aantal dagen in hun agenda
> vrijgemaakt om de enquêtes af te kunnen nemen.
>
>
> Met vriendelijke groet,
>
>
>
> *****
>
> Specialist in Small Ruminant Health Care
>
>
> F
> GD
> Postbus 9, 7400 AA Deventer
>
> www.gddeventer.com
>
>
>
> Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u
> niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden,
> wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te
> verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van
> welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het
> elektronisch verzenden van berichten.
>
>
>
> This message may contain information that is not intended for you. If you
> are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you
> are requested to inform the sender and delete the message. The State
> accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks
> inherent in the electronic transmission of messages.
>

/RIVM/NL

27-09-2007 12:44

To

cc

Subject
Q-koorts detecteren en typeren

Beste

Hierbij een voorzet voor de Coxiella typering. Het is m.i. te verdelen in een aantal delen: veterinair en humaan, systematisch prospectief en direct ad hoc. Er liggen nog te veel vragen over de haalbaarheid en de interpretatie van resultaten om voor 2007 al voor de bestrijding bruikbare resultaten te verwachten, maar we kunnen wel proberen vast (potentiele) monsters veilig te stellen en meer systematische monsternamen voor volgend jaar te plannen. Aan jullie de vraag hoe de systematische en ad hoc monsterverzameling aan de veterinaire kant te plannen en wat het zou gaan kosten.

Ik ben er in ieder geval niet voor om boeren direct materiaal naar het RIVM

te laten sturen. Het is vast goedkoper, maar het lijkt me niet wenselijk als we hier hele placentas of doodgeboren dieren rechtstreeks opgestuurd krijgen, die mogelijk zeer besmettelijk zijn, terwijl we bovendien maar een

paar gram weefsel nodig hebben. Anderzijds lijkt het me ook niet nodig dat we van ieder aborterend dier van één bedrijf materiaal gaan krijgen.

Groet,

(See attached file: Typeringsvoorstel 2007-09-27.doc)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

32

Van: [redacted]@gddeventer.com]

Verzonden: donderdag 27 september 2007 18:51

Aan:

CC:

Onderwerp: Veterinair onderzoek Q koorts

Bijlagen: Veterinair onderzoek Q koorts.doc

Beste

zie enkele opmerkingen in de kantlijn.
verder mee eens.

Veterinair onderzoek Q-koorts

Middenlange termijn

Over de epidemiologie en de kliniek van Q-koorts bij herkauwers bestaat nog een groot aantal kennishiaten. Om die hiaten op te vullen en de voorwaarden voor een doelmatige Q-koorts monitoring te creëren zijn door de GD aanbevelingen, die in eerste instantie voor de rundveesector zijn bedoeld, gedaan. Aangezien, gelet op de ervaringen in het buitenland, vooral kleine herkauwers met uitbraken bij de mens in verband worden gebracht, moet worden overwogen een eventueel onderzoek initieel op de deze diersoorten te focussen en in een later stadium de scope van het onderzoek met de rundveesector uit te breiden. De aanbevelingen betreffen, in het kort weergegeven en daar waar van toepassing aangevuld met de schapen- en geitenhouderij

- Kennisontwikkeling over klinische verschijnselen bij herkauwers.
- Validatie diagnostische methoden. Bepalen mate en tijdsperiode van uitscheiding via diverse excreta. Bepalen meest geschikte onderzoeksmatrix voor opsporen besmette bedrijven en dieren.
- Onderzoek verspreiding van Q koorts tussen koppels en tussen verschillende diersoorten (rond, schaap, geit).
- Uitvoering van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van vaccins en behandelingen met antibiotica.
- Uitvoering van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van diverse interventie maatregelen op management niveau zoals: mestbehandling, ontsmetten, opruimen van uitscheiders, desinfecteren van de afkalfruimte.
- Vergroten van kennis van Q fever binnen de Nederlandse rundvee-, schapen en geitenwereld (dierenartsen, veehouders, etc.) vergroten.

Evenwel van belang voor het begrip van de dynamiek van de verspreiding van Q-koorts is een betere kennis over de intrinsieke eigenschappen van *Coxiella burnetti* die de overleving, in b.v. gecomposteerde potstal-mest of na het uitrijden van mest op het land, bepalen.

Korte termijn

De huidige manier van veterinaire bronopsporing stuit door aard en omvang van de momentele uitbraak op zijn grenzen. Het lijkt er namelijk op dat er behalve een puntbron in Herpen ook nog een diffuus infectiegebeuren een rol speelt. Bij de 13 geitenbedrijven die in 2006 en 2007 met Q-koorts te maken hebben gehad wordt door de GD momenteel een onderzoek naar risicofactoren ingesteld. Het zou wel eens kunnen dat deze onderzoeksopzet nóg te beperkt is omdat andere geitenbedrijven (en schapenbedrijven) niet onderzocht worden. Het aantal patiënten blijft onderhand toenemen terwijl er nog steeds niet meer dan indicaties zijn die in de richting van de geitenhouderij wijzen. De case-controlle studie in Herpen zal daar waarschijnlijk verandering in teweeg brengen, maar de resultaten van dat onderzoek zullen niet zonder meer voor de rest van Noord Brabant toepasbaar zijn. Door een breed opgezet onderzoek van stofmonsters van alle geitenbedrijven in het getroffen gebied kan een indruk worden verkregen over de Q-koorts situatie op bedrijfsniveau (insteek: 'quick and dirty'). Aantonen van *Coxiella* in stofmonsters kan in principe met behulp van de PCR. Plotten van positief geteste bedrijven tegen patiëntgegevens kan indicaties opleveren over eventuele onopgemerkte bronnen.

Ook zonder gegevens van uitgebreide studies over de effectiviteit van diverse management maatregelen op bedrijfsniveau moet de geitensector en schapen voor het komende lammerseizoen over voorzorgsmaatregelen worden geïnformeerd. Te denken valt daarbij o.a. aan het hanteren van bepaalde mestregimes, het laten aflammeren in kraamhokken en het onmiddellijk en zorgvuldig verwijderen van geboortematerialen. Uit een literatuurstudie moeten voldoende gegevens kunnen worden gegenereerd voor goed onderbouwde adviezen

Aanbevelingen

- Overweeg een breed opgezette Q-koorts studie conform voorstel GD. Start vóór het komende lammerseizoen in 2008. Wie: GD, CIDC.
- Overweeg een onderzoek naar het voorkomen van *Coxiella* bij geitenbedrijven in NB. Vindt plaats in najaar 2007. Wie: GD, Cib, VWA.

Opmerking []: De verwerpers worden gezien als grootste smetstof bronnen. Daarom valt te overwegen om verworpen lammeren en nageboortes (schaap & geit) kosteloos te onderzoeken : via de vakbladen te initiëren.

Opmerking []: Ik weet niet of stofmonsters een goed medium zijn om te monitoren, Alternatief is afweerstoffen in tankmelk (zie runderonderzoek) of PCR in tankmelk: voor beide geldt: monstername is eenvoudig en niet kostbaar.

Met opmaak: Markeren

F
I
G
I
N
G
F
G

-Laat bedrijfs management adviezen formuleren tbv van de geitensector. Baseer de adviezen op een literatuurstudie. Maak de adviezen beschikbaar voor het komende lammerseizoen. Wie: GD, LNV, sector